

hersket i Danmark i det forløbne Aarhundrede, at der ogsaa kan være kommet noget af dette med i Realskolelagene, saaledes at man har ment, at naar et ungt Menneske har taget Præliminæreksamen, er han høvet noget over det daglige Arbejde. Det er muligt, men saa maa det ses i Belysning af hele Frederik den Sjettes Tid, af hele denne bureaukratiske Tankegang, af hvilken der ogsaa findes Rudimenter mange andre Steder. Jeg tror tværtimod, man maa sige, at Realskolerne ere nogle af de mest demokratiske Skoler vi have, fordi det ved deres Hjælp er lykkedes at stryge Standsgrænsen. Det er i Virkeligheden saaledes, at mange Steder i Landet kan ethvert Barn, der fortjener at holdes til Læsning, faa gratis Undervisning i Realskolen, og han kan, naar han har den dertil fornødne Energi og Dygtighed, derefter komme over i et andet Samfundslag end det, hvori hans Forældre høre hjemme. Jeg lægger megen Vægt paa denne Side af Sagen, fordi den betoner den Værdi, Realskolen har for en Forskydning inden for Samfundslagene, og det er ud fra det Synspunkt, jeg mener at kunne sige, at Realskolen er en fuldt ud demokratisk Institution. Den er det ogsaa af den Grund, jeg nys berørte, at Adgangen til Friplads og Hjælp i Skolen er saa forholdsvis let, dels fordi Skolerne have været støttede gennem stærk privat Interesse, gennem betydelige private Bidrag, dels fordi de ogsaa have været støttede ikke lidt gennem kommunale og amtskommunale Bidrag. Det er derved lykkedes Skolerne at oprette Friplads, som have vist sig gavnlige ikke blot for den enkelte Discipel, der har opnaaet en saadan Friplads, men for hele Hjemmet og den Befolkning, i hvilken han færdes. Naar man nu mener at kunne anvende 100,000 Kr. af offentlige Midler til private Realskoler, hvoraf 65,000 Kr. tages af Sorø Akademis Midler og 35,000 Kr. af Statskassen, kunde man i og for sig sige, at Summen ikke er saa forfærdelig stor — den er vel ogsaa nærmest valgt, fordi den er et rundt Tal —, men Tallet angiver ikke paa nogen Maade, at man i Regeringskredse skulde have et andet Blik paa disse Skoler, — saavidt jeg ved, har man det ikke — end det, jeg her har fremsat. Tværtimod har Staten gennem en Række Fordringer, den har opstillet, vist, at den satte Pris paa Realskoleundervisningen. Man fordrer, at de unge Mennesker skulde gennemgaa Realskolens afsluttende Eksamen for at faa Ansættelse i Jernbane-

væsenet, Postvæsenet og Telegrafvæsenet. Man fordrer den som Adgang til Polyteknisk Læreanstalt, som Adgang til Veterinær- og Landbohøjskolen, som Adgang til Officeresskolens næstældste Klasse, oven i Købet som Adgang til Holmens Maskinværksteder — man kan ikke blive Smededreng paa Holmen uden at have Præliminæreksamen — og den giver Adgang til første Del af Eksamen Artium. Desuden har man fra privat Side vist, at man sætter Pris paa den, idet den ofte er en Betingelse for Ansættelse i Banker og større Handelsforretninger. Dette viser, at det, der er fremgaaet af Borgernes egne Bestræbelser for at skabe en videregaaende og saavidt mulig praktisk Undervisning, i Virkeligheden har fundet Billigelse hos Samfundet som Helhed, idet man støtter sig til denne Eksamen ved Ansættelsen af Tusinder og Tusinder af unge Mennesker, der skulde besørge en Del af Statens Forretninger. Som sagt, jeg anfører dette for at vise, at man ikke ud fra selve Tallet 35,000 Kr. just skal faa det Indtryk, at man i Rigsdagskredse betragter Realskolen som en unødvendig Byrde. Den vil altid hævde sig en Plads som en Mellemskole, hvad den egentlig er, en Skole mellem Folkeskoledannelsen og den højere Dannelse, og naar den Tid kommer, da de store Lovforslag, der i dette Øjeblik lægger Beslag paa hele Befolkningens Interesse, ere vedtagne og dermed fjernede, vil der sikkert ogsaa komme en Tid, da Ordningen af det højere Skolevæsen i Lighed med Ordningen af Folkeskolevæsenet atter vil tildrage sig almindelig Opmærksomhed.

Jeg skal ikke komme ind paa Enkelthederne i Lovforslaget ved denne Lejlighed. De ere meget omhyggeligt udarbejdede. Jeg antager, det vil være muligt for Lærerpersonalet ved samtlige Realskoler at komme ind under Pensionsbestemmelserne; men jeg tillader mig at forespørge den højtærede Kultusminister om Reglerne i § 7 ikke hensigtsmæssigt kunde affattes saaledes, at en Lærer, der har virket nogle Aar ved en Realskole, men kun ketrager denne Gerning som et Gennemgangsled, maa, naar han forlader Skolegerningen, lade sit indbetalte Pensionsbidrag blive tilbage som en Forøgelse af den almindelige Pensionskasse. Jeg synes ikke, det er uretfærdigt, at en saadan Mand efterlader sit Bidrag til den Pensionskasse, i hvilken de Lærere, for hvem det er en Livsgerning at virke i Realskolens Tjeneste, blive. Ogsaa dette er et saa underordnet Punkt, at jeg ikke skal dvæle videre ved det, især